

A BEFOGADÓ OKTATÁS TÁMOGATÁSÁNAK MEGSZERVEZÉSE

SZAKPOLITIKAI TÁJÉKOZTATÓ

Szakpolitikai kontextus

Fokozott egyetértés van az országok között – melyet az [ENSZ Fogyatékkal élő Személyek Jogairól szóló Egyezménye](#) (UNCRPD) 24. cikke is alátámaszt – miszerint a befogadó oktatás nyújtja a legjobb oktatási lehetőségeket a fogyatékkal élő tanulók számára.

Az Európai Unió (EU) szintjén az [Európai Unió Alapjogi Chartája](#) 26. cikke vezérelvként szolgál az EU a fogyatékkal élő gyermekek teljes körű befogadására irányuló jogalkotási és szakpolitikai intézkedései számára. Mindezt tükrözi az [Európai fogyatékosügyei stratégia 2010–2020](#) is, mely egyértelműen támogatja a fogyatékkal élő gyermekek többségi oktatásba történő befogadását. Továbbá elkötelezi az Uniót, hogy az [Oktatás és képzés 2020 programján](#) keresztül támogassa a tagállamok arra irányuló törekvéseit, hogy elhárítsák a jogi és szervezeti akadályokat a fogyatékkal élő személyek általános és az egész életen át tartó oktatási rendszerekbe való belépése előtt, továbbá az oktatás valamennyi szintjén szavatolják számukra a befogadó oktatást és a személyre szabott képzést.

Mindazonáltal, a befogadó oktatás „megvalósítására” irányuló megközelítések meglehetősen sokfélék, és a Befogadó oktatás támogatásának megszervezése című projekt konkrét példák felsorakoztatását tűzte ki célul, hogy ezáltal segítsen az országoknak elmozdulni egy jogokon alapuló megközelítés felé. Mindez megközelítésbeli változást követel meg az ellátás egyéni támogatás szintjén való megszervezése terén (mely gyakran orvosi diagnózison alapul), meg kell vizsgálni, hogy hogyan szerveződhetnének a többségi iskolákat támogató rendszerek annak érdekében, hogy valamennyi tanuló igényeit kielégítsék és jogait tiszteletben tartsák. A jelenlegi helyzetben – a minőség fenntartása mellett – költséghatékony erőforrás-gazdálkodási módok is szükségesek.

A projekt eredményei

Az Ügynökség tagországai a Befogadó oktatás támogatásának megszervezése című három évet felölelő projektet a következő kulcskérdés megvizsgálása céljával indították el: hogyan szerveződnek az oktatási ellátást biztosító rendszerek az ENSZ Fogyatékkal élő Személyek Jogairól szóló Egyezménye értelmében fogyatékkal élő

tanulók igényeinek kielégítésére a kötelező oktatás keretében működő befogadó környezetekben?

A projekt keretében végzett kutatómunka, helyszíni látogatások és szemináriumok alapján az alábbi, a többségi oktatásban résztvevő tanulók számára a befogadó oktatási ellátás fejlesztéséhez és a hatékony támogatás megszervezéséhez szükséges tényezőket rögzítették:

- Fogalmi tisztaság a befogadó oktatás terén.
- Olyan jogalkotás és szakpolitikák kialakítása, melyek elismerik a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (UNCRPD) és az [ENSZ gyermekjogi egyezménye](#) (UNCRC) közötti sinergiákat a fogyatékkal élő gyermekek jogai előtérbe helyezése, valamint a szakpolitikák és a gyakorlat összhangjának a rendszer valamennyi szintjén történő biztosítása révén.
- Az egész rendszerre kiterjedő szemlélet megléte, mely az oktatási rendszer egésze „befogadási képességének” fejlesztésére összpontosul, és szorgalmazza az egyes szinteken belüli és az azok közötti (azaz az országos és helyi politikai döntéshozók, oktatási és iskolavezetők, pedagógusok és egyéb oktatási szakemberek, tanulók és családok között) erős kapcsolatokat, együttműködést és támogatást.
- Befogadó jellegű elszámoltathatóság, mely kiterjed valamennyi szereplőre, ideértve a tanulókat, és amely tájékoztatást nyújt a politikai döntéshozatal során annak érdekében, hogy valamennyi tanuló, de különösen a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára biztosítva legyen az oktatásban való teljes értékű részvétel és tanulmányi előmenetel.
- Erős és megosztott vezetés a változások hatékony kezeléséhez.
- A befogadásra irányuló tanárképzés és folyamatos szakmai továbbképzés felkészíti a pedagógusokat arra, hogy pozitív hozzáállást tanúsítsanak, illetve valamennyi tanuló iránt felelősséget vállaljanak.
- A szakmai szempontból megfelelő környezetek egyértelmű szerepe az kell, hogy legyen, hogy erőforrás-központokká fejlődjenek a hagyományos iskolák képességeinek javítása, illetve a fogyatékkal élő tanulók számára minőségi és jól képzett szakmai támogatás biztosítása érdekében.
- Az iskolák szerveződése, az oktatási megközelítések, a tananyag és az értékelés valamennyi tanuló számára egyenlő tanulási lehetőséget kell, hogy biztosítson.
- A kollegialitás és az együttműködés lehetővé teszi az erőforrások hatékony felhasználását, így a támogatási folyamat rugalmassá válik ahelyett, hogy bizonyos csoportok számára biztosítana finanszírozást.

Ezekkel a tényezőkkel kapcsolatban széles körű egyetértés van a szakirodalomban és az Ügynökség legutóbbi munkálataiban, így például [A minőség javításának alapelvei a befogadó nevelésben](#) (2011.), illetve A befogadó oktatás támogatásának megszervezése című projekt keretében is.

Ajánlások

A projekt legfőbb eredményein alapuló alábbi ajánlások címzettjei a politikai döntéshozók, és azt a célt szolgálják, hogy hozzájáruljanak a valamennyi tanuló, és különösen a fogyatékkal élő tanulók számára támogatást nyújtó rendszerek javításához a többségi iskolákban.

Gyermekjogok és részvétel

A politikai döntéshozók kötelessége:

- Az oktatással kapcsolatos országos jogalkotás és szakpolitikák felülvizsgálata annak érdekében, hogy azok összhangban legyenek egymással, és aktívan támogassák mind az UNCRC, mind az UNCPRD alapelveit, valamint megerősítsék valamennyi tanuló teljes körű iskolai részvételét a lakhelyéhez közeli iskola életkoruknak megfelelő osztályában. Ez különösen az alábbiakat foglalja magában:
 - az oktatáshoz és befogadáshoz való jog;
 - fogyatékosági szempontból való megkülönböztetésmentesség;
 - a gyermek véleményformálási joga;
 - a segítségnyújtáshoz való hozzáférés.

Fogalmi tisztaság és következetesség

A politikai döntéshozók kötelessége:

- Tisztázni a befogadás fogalmát a rendszer szintjein belül és azok között, mely egy olyan eszköz, amely növeli az oktatás minőségét és méltányosságát valamennyi tanuló számára, foglalkozik a tanulási nehézségekkel küzdő tanulókkal, ideértve a fogyatékkal élő tanulókat is. Valamennyi politikai döntéshozó **valamennyi** tanulóért felelősséget kell, hogy vállaljon.
- Figyelembe kell vennie a rendszer szintjei közötti kapcsolatokat (azaz az országos és helyi politikai döntéshozók, oktatási és iskolavezetők, pedagógusok és egyéb oktatási szakemberek, tanulók és családok között), javítva azokat a minisztériumok és helyi szolgáltatók közötti együttműködés és következetes partnerségek révén. Az effajta intézkedés minden bizonnyal

szélesíti a látóköröket, fokozza a kölcsönös megértést, és fejleszti az oktatási rendszer egésze „befogadási képességét”.

- Az iskolák arra irányuló ösztönzése, hogy befogadjanak valamennyi, a helyi közösségből érkező tanulót, és biztosítsák, hogy a felmérési, ellenőrzési módok és egyéb elszámoltatási intézkedések a befogadó gyakorlatot támogatják, és hozzájárulnak a valamennyi tanuló számára nyújtott ellátás további javításához.

Támogatási folyamat

A politikai döntéshozók kötelessége:

- Kidolgozni egy „támogatási folyamatot” a tanárok, a kiegészítő személyzet és különösen az oktatási intézmények vezetői számára a kutatás, kapcsolatépítés és egyetemekkel, valamint tanárképző intézményekkel való kapcsolattartás eszközei révén annak érdekében, hogy valamennyi csoport számára tudjanak képzési lehetőségeket nyújtani az élethosszig tartó tanulás keretében.
- A speciális iskolák olyan erőforrássá történő fejlesztése, hogy azok fokozzák a többségi iskolák képességeit, és javítsák a tanulók számára nyújtott támogatást. Az erőforrás-központok személyzete szakismereteit és speciális készségeit fenn kell tartani és tovább kell fejleszteni, mégpedig úgy, hogy az iskolai személyzet támogatásául szolgáljanak (például tanácsadás és együttműködés formájában), illetve ki kell alakítani egy olyan szakértői hálózatot, amely magasabb szintre emeli a tanulók – így például az alacsony előfordulású fogyatékkal élő tanulók – számára nyújtott támogatást.
- Hozzáférhetőbb tantervet és értékelési rendszert kell kialakítani, továbbá nagyobb fokú rugalmasságot kell szorgalmazni a pedagógia, az iskolaszervezés és a forráselosztás terén annak érdekében, hogy az iskolák újszerű módon dolgozhassák ki a támogatási folyamatot a tanulók számára ahelyett, hogy egy meglévő rendszerbe próbálnák őket beilleszteni.

További információ A befogadó oktatás támogatásának megszervezése elnevezésű projekt webfelületén található: <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

HU

<http://www.european-agency.org/disclaimer>